

VEC:

Podnet na postup riaditeľov škôl z hľadiska antidiskriminačného zákona - odpoveď

Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva (ďalej len „stredisko“) bol dňa 06.10.2014 doručený Váš podnet zo dňa 01.10.2014, ktorým ste reagovali na list strediska č. 2014/00148-3 OMVV vo veci prešetrenia postupu riaditeľov škôl pri prijímaní detí do škôl na základe súhlasu jedného rodiča. Vo svojom podnete opakovane namietate uvedené konanie zo strany riaditeľov škôl. Stredisko Vami popísané konanie posudzovalo ako národná inštitúcia pre ľudské práva (NHRI) a odpovedalo listami č. 2014/00148-2 OMVV a č. 2014/00148-3 OMVV. Vzhľadom na to odkazujeme na stanoviská obsiahnuté v týchto listoch. K Vami citovanému stanovisku Okresnej prokuratúry Nové Zámky sp. zn. Pd 88/14/4404-20 uvádzame, že stredisko ho berie ako stanovisko orgánu ústavnej ochrany zákonosti na vedomie. Vo Vašom podnete uvádzate, že uvedené konanie môže byť priamou alebo nepriamou formou diskriminácie. Stredisko preto osobitne posúdilo Vami namietané konanie z pozície národného antidiskriminačného orgánu (Equality body) podľa zákona č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon).

Antidiskriminačný zákon vymedzuje základné pojmy ako zásada rovnakého zaobchádzania a diskriminácia, vymenúva oblasti, v ktorých existuje povinnosť dodržiavať túto zásadu (sústreďuje sa na oblasť sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti, poskytovania tovarov a služieb, na oblasť vzdelávania a na oblasť pracovnoprávných vzťahov) a pri týchto oblastiach vymenúva dôvody, na základe ktorých sa zásada rovnakého zaobchádzania musí dodržiavať. Súčasne ustanovuje formy viaceré diskriminácie. Zákon tiež zakotvuje výnimky zo zásady rovnakého zaobchádzania a podrobnosti o možnosti obrátiť sa so žalobou na súd v prípade jej nedodržania. Vzhľadom na to, aby určité konanie alebo opomenutie bolo porušením zásady rovnakého zaobchádzania v zmysle platnej legislatívy, antidiskriminačný zákon ako aj odborná literatúra vyžaduje súčasné naplnenie určitých zákonných podmienok. Týmito podmienkami sú diskriminačný dôvod, oblasť a forma diskriminácie.

Dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva podľa ustanovenia § 2 ods. 1 antidiskriminačného zákona v zákaze diskriminácie z **dôvodu** pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia.

Antidiskriminačný zákon v ustanovení § 2a ustanovuje konkrétne **formy diskriminácie**, ktorými sú priama diskriminácia, nepriama diskriminácia, obťažovanie, sexuálne obťažovanie, pokyn na diskrimináciu, nabádanie na diskrimináciu a neoprávnený postih.

Pri posudzovaní konkrétneho prípadu je zároveň potrebné namietané konanie skúmať v kontexte rozdielneho zaobchádzania s prípadnou obeťou diskriminácie v porovnaní s inou osobou alebo osobami, ktoré sa nachádzajú v rovnakej alebo porovnateľnej situácii (**tzv. komparátor**).

Napokon ustanovenie § 3 ods. 1 antidiskriminačného zákona vymenúva **oblasti**, v ktorých je každý povinný dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania. Konkrétne ide o oblasť pracovnoprávných a obdobných právnych vzťahoch, prístupu a poskytovania sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti, tovarov a služieb a vzdelávania. V súlade s ustanovením § 3

ods. 2, resp. § 5 ods. 2 antidiskriminačného zákona sa zásada rovnakého zaobchádzania uplatňuje len v spojení s právami osôb ustanovenými osobitnými zákonmi v uvedených oblastiach.

Podľa článku 42 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky má každý právo na vzdelanie, pričom školská dochádzka je povinná. Právo na vzdelanie sa vzťahuje iba na fyzickú osobu, ktorej sa má poskytnúť. Obeťou diskriminácie v danom prípade by muselo teda byť dieťa, ktorého právo na vzdelanie je rozhodnutím riaditeľa o prijatí/neprijatí na školu výlučne dotknuté. Rozhodnutie riaditeľa by pritom muselo byť súčasne prijaté v priamej príčinnej súvislosti s niektorým z vyššie uvedených diskriminačných dôvodov. Týmto rozhodnutím však nie je dotknuté právo na vzdelanie ktoréhokoľvek z rodičov, resp. iných zástupcov maloletého dieťaťa. Títo svojím konaním realizujú rodičovské práva, s ktorými súvisí aj príprava na budúce povolanie dieťaťa, o ktorého právo na rovnaké zaobchádzanie pri poskytovaní vzdelania ide. Zdôrazňujeme, že výkon rodičovských práv a povinností sa vykonáva primárne v prospech dieťaťa a v prospech verejného záujmu na výchove dieťaťa vrátane záujmu na riadnom a včasnom zabezpečení jeho povinnej školskej dochádzky. Jej včasné zabezpečenie je povinnosťou oboch rodičov, ktorí majú tento cieľ sledovať. Riaditeľ školy svojím rozhodnutím o prijatí v správnom konaní nemôže nahradiť prejav vôle niektorého z rodičov, toto je až následne možné rozhodnutím súdu, ktorému § 35 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov výlučne zveruje rozhodovanie o podstatných veciach súvisiacich s výkonom rodičovských práv a povinností. Zákon pritom nerieši okamih, kedy sú rodičia takýto návrh na súd oprávnení podať.

Na základe uvedených skutočností má preto stredisko za to, že namietaným konaním nedochádza k porušovaniu zásady rovnakého zaobchádzania dieťaťa v oblasti prístupu a poskytovania vzdelávania ani v akejkolvek inej menovanej oblasti diskriminácie bez ohľadu na formu diskriminácie.

S pozdravom

Mgr. Marian Mesároš
výkonný riaditeľ